

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

2025 m. rugpjūčio 13 d., Nr. 25-120SM

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS FIZINIŲ ASMENŲ BANKROTO ĮSTATYMO NR. XI-2000 2, 4, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 25 ir 27 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. 25-8143(2)

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK) išnagrinėjo pakartotinai pateiktus derinti Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo Nr. XIII-2221 2, 3, 6, 11, 12, 13, 14, 17, 19, 20, 23, 27, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 44, 46, 47, 48, 49, 51, 52, 54, 57, 59, 63, 66, 68, 70, 73, 75, 76, 86, 91, 95, 98, 100, 101, 107, 111¹, 116, 119, 120, 127, 128, 129, 130, 132, 134, 135, 136, 137, 139, 142, 145, 147, 148, 149 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 137¹ straipsniu ir 133 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo (toliau – FABĮ) Nr. XI-2000 2, 4, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 25 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Projektas), Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso Nr. XII-1869 120 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą ir Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo Nr. IX-904 2, 17 ir 25 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą ir žemiau teikia nuomonę dėl keičiamos FABĮ 2 straipsnio 2 dalies nuostatos.

Šiuo metu galiojantis FABĮ nustato, kad fizinio asmens pradelstų finansinių įsipareigojimų suma, viršijanti 25 (dvidešimt penkis) Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintų minimaliųjų mėnesinių algų (MMA) dydžius, laikoma kriterijumi, pagal kurį konstatuojamas asmens nemokumas ir sudaroma galimybė inicijuoti fizinio asmens bankroto procedūrą. Esama FABĮ 2 straipsnio 2 dalies nuostatos konstrukcija užtikrina teisinį aiškumą, prognozuojamumą, tuo pačiu ir kreditorių interesų apsaugą, nes procedūra pradedama tik esant akivaizdžiai ir reikšmingai skolos sumai.

Pirminėje FABĮ Projekto redakcijoje buvo siūloma iš esmės pakeisti nemokumo sąvoką, ją apibrėžiant kaip fizinio asmens būklę, kai šis negali įvykdyti savo skolinių įsipareigojimų. Tuo tarpu atnaujintoje ir šiuo metu derinti pateiktoje FABĮ Projekto redakcijoje numatyta papildoma sąlyga – asmens nemokumas apibrėžiamas kaip būklė, kai asmuo negali įvykdyti skolinių įsipareigojimų **ir nėra pagrindo manyti, kad jis galės juos įvykdyti artimiausiu metu**.

Toks pakeitimas kelia abejonių dėl jo suderinamumo su pačiu FABĮ Projekto aiškinamajame rašte deklaruojamu tikslu – užtikrinti „ankstyvą reagavimą“ į asmens finansinius sunkumus. Šis tikslas suponuoja poreikį pradėti procesą dar nesusiklosčius ilgalaikiai ir negrįžtamai nemokumo būsenai, kai išlieka galimybė pasiekti kompromisą su kreditoriais ir užkirsti kelią didesniems finansiniams nuostoliams. Tačiau įvestas papildomas kriterijus dėl „negalėjimo atsiskaityti artimiausiu metu“ faktiškai reikštų, kad procedūra būtų pradėta tik esant jau susiformavusiam ir tikėtina ilgalaikiam nemokumui. Tokia pozicija suponuoja, kad asmenys, kurie teoriškai galėtų atsiskaityti su kreditoriais per pagrįstą laikotarpį, būtų eliminuojami iš nemokumo procedūros taikymo srities.

Atsižvelgiant į tai, kyla rizika, kad fizinio asmens nemokumo sąvoka yra viduje prieštaringa: iš vienos pusės deklaruojamas „ankstyvas reagavimas“, kuris suponuoja intervenciją dar neįsitvirtinus nemokumui, iš kitos pusės įtvirtinamas kriterijus, užkertantis kelią procedūrai, kol asmens nemokumas nėra akivaizdus ir ilgalaikis. Toks teisinis reguliavimas gali lemti normų kolizijas, nevienodą jų taikymo praktiką ir padidinti teisminių ginčų skaičių.

Jei visgi FABĮ Projekto tikslas yra užkirsti kelią laikino nemokumo atvejams bei sumažinti skolininkų piktnaudžiavimo bankroto procesu riziką, tuomet teisinis reguliavimas privalo remtis aiškiais, objektyviais ir lengvai patikrinamais kriterijais (pvz. įsipareigojimų dydis, neįvykdymo trukmė), leidžiančiais atskirti tikrąją, ilgalaikę nemokumo būseną nuo laikino mokumo sutrikimo.

LVK vertinimu, siūlomi pakeitimai kelia šias esmines rizikas ir problematiką:

- **Teisinis neapibrėžtumas ir neprognozuojamumas**

Dabartinis reguliavimas numato aiškų, objektyvų ir lengvai patikrinamą kriterijų – 25 MMA dydžio pradelstų įsipareigojimų ribą. Šis slenkstis leidžia nedviprasmiškai atskirti tikrus nemokumo atvejus nuo laikino

pobūdžio finansinių nesklaidumų. Įvedus subjektyvų vertinimo kriterijų („nėra pagrindo manyti, kad galės atsiskaityti artimiausiu metu“), atsiranda erdvės skirtingai teismų praktikai, interpretacijoms ir ginčams dėl jo taikymo. Tai pažeidžia teisinio tikrumo principą ir ypač apsunkina kreditorių galimybes prognozuoti savo teisių įgyvendinimą.

- **Mokumo išsaugojimo pastangų demotyvacija**

Lanksti, subjektyviai vertinama nemokumo sąvoka gali sudaryti paskatą skolininkams inicijuoti bankroto procedūrą ankstyvoje stadijoje, užuot ieškojus konstruktyvių atsiskaitymo sprendimų. Tai prieštarauja sąžiningumo principui ir kenkia prievolių vykdymo drausmei.

- **Kreditorių interesų pažeidimas**

Panaikinus objektyvų pradelstų įsipareigojimų dydžio kriterijų, bankroto procedūra taptų prieinama net tiems asmenims, kurių finansiniai sunkumai yra trumpalaikiai arba nedidelės apimtys.

- **Piktnaudžiavimo procedūra rizika**

Pašalinus aiškų minimalios skolos slenkstį, nemokumo procedūra galėtų būti pasitelkiama kaip taktinis instrumentas, siekiant laikinai sustabdyti individualius išieškojimo veiksmus ar išvengti derybų dėl įsipareigojimų vykdymo. Tai atvertų galimybę naudoti bankroto procesą ne kaip kraštutinę priemonę ilgalaikiams finansiniams sunkumams spręsti, o kaip įrankį trumpalaikėms skoloms nurašyti ar atsiskaitymų terminams vilkinti.

Atsižvelgiant į tai, kas aukščiau išdėstyta, kreditorių interesų apsaugos ir rinkos stabilumo užtikrinimo tikslais siūlome **išlaikyti objektyvų pradelstų įsipareigojimų dydžio kriterijų** (pvz., 25 MMA) arba nustatyti kitą aiškų ir patikrinamą slenkstį. Tai užtikrintų pusiausvyrą tarp fizinio asmens teisės į finansinių sunkumų sprendimą ir kreditoriaus teisės į prievolės įvykdymą, padėtų išvengti piktnaudžiavimo procedūra.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Ineta Rizgelė